

: Posamezna številka 6 vinarjev :

JUTRO izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 8. zjutraj, ob ponedeljkih ob 10. dopoldne. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.20, z dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrtletno K 5.—, mesečno K 1.70. Za inozemstvo celoletno K 30.—, Telefon številka 303.

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnistvo je v Frančiškanski ulici 8. Oopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Za oglašje se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašjanju popust. Za odgovor je priložiti znamko. Telefon številka 303.

Italijansko-turška vojna.

Vojna na suhem

je že začela, ali za Italijane nesrečno. Poslali so proti notranosti dežele eno stotnjo pehote, ki so jo napadli domači tripoliški vojaki in jo pogladi nazaj; pri tej priliki je bilo več italijanskih vojakov mrtvih in ranjenih.

Začetek italijanskih vojni operacij na suhem je bil torej nesrečen. Sicer pa je bil to samo majhen pohod nekeke predstraže in izid te male praske je brez vsakega pomena za nadaljni razvoj vojne, ker take praske niso in ne morejo biti odločilne.

Prave vojne operacije

najbrže ne začnejo še tako kmalu, ker se hoče Italija najprej polastiti celega obrežja v Tripolisu in Cirenajki in prodirati od več strani istočasno. Za to sedaj tudi bombardira pristanišče Bengasi v Cirenaji, ker hoče napraviti tudi iz tega mesta bazo za vojne operacije v notranosti dežele.

Ali Bengasija italijanska mornarica najbrže ne zavzame tako hitro in lahko kot je zavzela mesto Tripolis, kjer Turki niso imeli velikih topov, s katerimi bi mogli braniti mesto. V Bengasiju so pa turške utrdbе baje zelo dobro oprežene z velikimi trdnjavskimi topovi, katerih krogle dosežajo italijanske vojne ladje in so baje

dve italijanski krležarki že bili močno poškodovani,

da imajo Turki vsaj to zadovoljstvo, da so tudi oni napravili italijanskemu brodogradu nekaj škode; bodo dobili vsaj malo poguma, ki so ga tako potrebnili!

Na Turškem vlada velika zmešnjava in merodajni činitelji so menda popolnoma izgubili glave, ker vsako njihovo dejanje spremlja logična nasprotja drugega, istočasno storjenega dejanja.

Sklenili so izgnati iz Turčije vse italijanske podane. Bil je to sklep vlade, ne kakega obškrbnega odbora dervišev in vendar je ostalo samo pri sklepu, ker sedaj se javlja, da vlada tega sklepa sploh ne izvrši, pač pa da se bo izvrševal z vso rigoroznostjo bojkota italijanskega blaga, ali morda se Turki tudi tukaj premislijo, kakor so se premislili pri vprašanju izгона italijanskih državljanih.

Razun tega se slišijo še vedno glasovi

o prošnjah Turčije za posredovanje, ob enem pa prihajajo prav bojevitih poročila o raznih rezolucijah mladoturškega odbora, v katerih se zahteva vse prej kot miroljubnost in odlenljivost; poroča se o mobilizaciji in drugih velikih vojnih pripravah, ki so pa tudi resnično potrebne, ker se splošno misli, da je del italijanskega brodogradstva, pod poveljstvom admirala Aubryja, ki je odplul iz Tripolisa neznano kam, določen za operacije v Egejskem mor-

ju, torej v evropski in maloazijski Turčiji.

Poroča se tudi, da je poslala turška vojna uprava novih 30.000 mož proti italijanski koloniji Eritreji ob Rdečem morju — gotovo ne z namenom, da bi se tam poklonili italijanskemu guvernerju in mu izročili pozdrave velikega vezirja, ali pa — kar je še več — osrednjega mladoturškega odbora v Solunu.

Kaj torej pravzaprav nameravajo Turki? Ali se hočejo res bojevati „do zadnje kaplje krvi“, kakor to vedno zatrjujejo, ali pa hočejo imeti mir in žrtvovati Tripolis, kakor se to tudi poroča?

Turčija je kakor brez glave, pred sabo nima nobenih jasno začrtanih ciljev, ona pada iz ene skrajnosti v drugo, kar ji škodi gotovo več, kot njena slaba vojna pripravljenost in Italiji res ne bo posebno težko premagati takega sovražnika, ki ni samo vojaško slabše od nje, nego postaja tudi od dneva do dneva — bolj konfuzen.

Zanimivo bi bilo vedeti, zakaj mobilizira Rusija?

Ona je namreč odredila mobilizacijo svojega osmega armadnega voja na Kavkazu, ob turški meji in pravi, da je to storila zato, ker se boji, da se ne bi na Balkanu porodil kak konflikt, v katerem slučaju bi bila tudi ona zainteresirana. In vendar zatrjujejo od vseh strani, da se na Balkanu ni ničesar bati; četudi mobilizira svojo vojsko tudi Črna Gora, za katero se vendar ve, da ne bi storila takega koraka brez prethodnega sporazuma z Rusijo in zato je mobilizacija v Črni Gori najbrže v zvezi z mobilizacijo na Kavkazu?

Res, težko je kombinirati, ker poročila so tako raznovrstna in dane so tolike razne možnosti, da se človek težko znajde v tem labirintu raznih poročil in raznih možnosti.

V naslednjem podajamo najnovejša telefonska poročila z vojnega ozemlja.

Velika bitka pred Tripolisom. Turki popolnoma poraženi.

Dunaj, 10. okt. Ravnokar je došlo semkaj poročilo o veliki bitki med Italijani in Turki pred Tripolisom. Turška kavalarija in infanterija, ki sta se po zavzetju mesta Tripolis umaknili v notranost dežele, sta se danes popoldne nenadoma prikazali pred Tripolisom. Skušali sta odvzeti Italijanom tripoliške utrdbе nazaj in sta se zato z vso silo vrgli na italijansko posadko v Tripolisu. Italijanska in-

fanterija in sicer mornariška, katero so pred kratkim izkrcali se je postavila Turkom hrabro v bran. Zapazila je se pravočasno turško nakano in o tem obvestila tudi italijanske bojne ladje, ki so križarile pred Tripolisom. Vnela se je krvava bitka, katere se je udeležilo tudi italijansko brodogradstvo. Turki so bili po večurnem boju popolnoma poraženi in so se morali umakniti.

Dunaj, 10. oktobra. Bitka pred Tripolisom je bila, kakor je posneti po prvih poročilih, kiso došli semkaj, silno huda. Italijani niso pričakovali takega odpora od strani Turkov in se imajo predvsem zavaliti na zmago svojemu brodogradu, katero jih je neprestano podpiralo. Turki so se v velikem neredu umaknili v notranost in pustili na bojišču vse ranjence. Tudi na italijanski strani je padlo precej vojakov.

Dunaj, 10. oktobra. Po končanem boju je italijanska mornariška infanterija takoj pričela zasledovati turške begunce in vjela velik del turške kavalarije.

Kapitulacija turške tripoliške armade.

Rim, 10. oktobra. Velik del turške armade, ki se je umaknila v notranost, stoji sedaj 20 km oddaljena od Tripolisa. Ker ji pa manjka potrebnega živeža, je danes ponudila italijanski posadki svojo kapitulacijo.

Turško brodogradstvo uničeno.

Rim, 10. oktobra. Pri Port Saidu, ob vходу v Sueški prekop je prišlo danes do velikanske pomorske bitke med turškim in italijanskim brodogradstvom. Turško brodogradstvo je namreč odplulo iz Dardanel in hotelo napasti eritrejsko obalo na jugo-zapadnem delu Rdečega morja. (Eritreja je namreč italijanska kolonija. Op. ured.) Toda na potu v Rdeče morje je turško brodogradstvo pri Port Saidu zadelo na italijansko brodogradstvo, ki je ravno odplulo iz pomorskega okolišja otoka Krete ali Kandije. Turško brodogradstvo je poskušalo uiti, kar je pa bilo že prepozno. Vnela se je huda pomorska bitka, tekoma katere je bilo turško brodogradstvo popolnoma uničeno.

Rim, 10. oktobra. Podrobnih poročil o pomorski bitki pri Port Saidu še ni. Tu jih pričakujejo z velikansko napetostjo.

Rusija mobilizira.

Carigrad, 10. oktobra. Rusija pridno mobilizira svojo infanterijo in kozake. V okolici Tiflisa je koncentriran že velik del infanterije in kozakov,

ki pričakujejo vsak čas nadaljnjih ukazov. Vesti o mobilizaciji turške armade je turške vojaške kroge popolnoma poparila. Vsi listi pozivljajo vlado, naj nastopi z vsemi mogočimi represalijami proti Rusiji, ki tako neho netno nastopa proti Turčiji.

Turčija in Črna gora.

Carigrad, 10. oktobra. Avstrijski poslanik v Carigradu grof Pallavicini je danes interpeliral turškega vojnega ministra Mahmed Šefket pašo, na kak način bi mogla Turčija preprečiti eventualni vpad Črne gore na Turčijo. Nato je imel ministrski svet sejo, na kateri je Mahmed Šefket paša predlagal, naj Turčija ob črnogorski meji takoj mobilizira svoje vojaštvo, da tako prepreči eventualni vpad Črne gore. Istolako bo Turčija tudi zastražila mejo proti Bolgarski, ki se v zadnjem času vede silno sumljivo.

Italija odklanja vsak turški protektorat nad Tripolisom.

Rim, 10. oktobra. „Giornale d'Italia“ poroča, da odklanja Italija z vso odločnostjo vsak turški protektorat nad Tripolisom. Italija zahteva, da prizna Turčija brezpogojno aneksijo Tripolisa od strani Italije.

Velevlasti proti Turčiji.

Pariz, 10. okt. Ker Turčija na posredovanje predloge velevlasti ni točno odgovorila, je sklenila Francija v sporazumu z ostalimi velevlastmi Turčijo prisiliti, da sprejme posredovalne predloge. V nasprotnem slučaju pa nameravajo proglasiti velevlasti strogo nevtralnost in tudi ne bodo več sprejele posredovalne vloge.

Ponesrečeni klerikalni napad na portugalsko republiko.

Ko so portugalski republikanci lansko leto detronizirali kralja Manuela ter izgnali iz dežele njega in vso njegovo upravljivo rodbino, ki ni poznala nobene razlike med svojo privatno in splošno, državno imovino, so razgnali klerikalci celega sveta velikanski vrišč, govorili so o nasilju in raznih grozodejstvih, ki so jih izvrševali republikanci, oziroma nova portugalska vlada nad pristaši monarhije, posebno pa nad katoliško duhovščino.

Ni čuda: klerikalizem je izgubil lepo in veliko deželo in to je bil za njega tak udarec, da je moral zakričati. Ali klerikalci se niso ustavili samo pri tem, da so zakričali od bolečine, nego so začeli takoj iskati pota in načine, kako bi se zopet polastili izgubljene dežele, začeli so se — pod vodstvom ex-kralja Manuela in njegove rodbine — pripravljati na protirevolucijo, ker so mislili, da je portu-

galsko ljudstvo dovolj neumno, da sprejme z odprtimi rokami pregnano dinastijo in se še masčuje nad republikanci, ki so ga — rešili pijavk.

Začelo se je delati na vse strani. Največjo važnost so polagali klerikalci na to, da bi evropsko javnost pripravili na protirevolucijo in jo že vnaprej — opravičili. Zato so začeli s sistematično in besno gonjo proti republikanskemu režimu, ki so ga prikazovali v svojem časopisju kot najreakcionarnejšega in najnasilnejšega v Evropi, ob enem pa niso pozabljali niti na to, da so pridno razširjali razne vesti o protirepublikanskem gibanju, o navdušenju ljudstva za prejšnjega kralja Manuela.

Istočasno so se pa pripravljali klerikalni monarhisti na oborožen vpad na Portugalsko. Zbirali so se na Španskem, ob sami portugalski meji in španske oblasti jih niso čisto nič ovirale v njihovih pripravah: brez skrbi so se oboroževali s puškami in topovi na avtomobilih, ki so jih dobivali po morju bogsigavedi odkod in brez skrbi so prenašali orožje tudi čez mejo na sama portugalska tla, in duhovščina je prav pridno agitirala za monarhistično protirevolucijo, mesto, da bi se pečala s cerkvenimi opravili in je s tem dala prav republikanski portugalski vladi, ki je gledala tej bojevitosti katoliški duhovščini malo na prste.

Uspeh tega dela je pa bil naravnost neznan. Res je, z raznimi lažnjivimi poročili o razmerah na Portugalskem so deloma omajali v evropski javnosti kredit do novega režima na Portugalskem, ker kontrolirali je bilo ta poročila težko in zato so jih priobčevali celo listi, ki potugalski republikanci niso bili principijelno nasprotni in ker je znano, da se vsaki laži vsaj nekaj veruje, se je začelo s časom verovati, da na Portugalskem ni vse v redu in splošno se je že pričakovalo monarhistične protirevolucije.

To pričakovanje se je tudi vresničilo, monarhisti so vdrli iz Španije čez mejo, sabo so imeli topove na avtomobilih in komaj so stopili na portugalska tla, so pompozno proglasili Portugal zopet za kraljestvo in objavili to hitro celemu svetu, obenem so se zopet zlagali, da je vse ljudstvo na njihovi strani in da že korakajo proti Lizaboni.

Ali to je bila zadnja laž, kateri se je sploh kaj verjelo in še to samo par dni, ker kmalu je prišla vest, da so monarhisti zajeti, da jim je odrezana pot nazaj na Španjo, da so se rešili komaj „generali“, poveljniki katoliških revolucionarjev je pa zbežal — v Ameriko.

In konec je glorijskega kralja Manuela naj si izbije portugalski pristol iz glave, klerikalci naj se pa sprijaznijo z mislijo, da je Portugalska za njih enkrat za vselej izgubljena.

Tako propada klerikalizem! Na Francoskem so ga strli, v novi Italiji je brez moči, na Portugalskem nima nobene moči več, na Španskem se močno majajo tla pod njim, v Belgiji

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Ljubimca beneška.

Medtem je Perina s pomočjo svojih tovarišic prenesla Biankinu truplo na posteljo; nato je preiskala vse sobe v hiši, pobrala vse cvetlice, ki jih je bilo vedno v izobilju, in posula z njimi mrtvo revico na njenem poslednjem ležišču.

Aretino ji je odobravaje kimal z glavo. Nato je ukazal vsej družini, naj izgine v svoje prostore. Tudi sam se je vrnil v svojo sobo, tako ginjen in razburjen, da je pozabil naročiti si svoj običajni čaj.

Namesto da bi legel v posteljo in razsojal, kakor je bila njegova navada, je začel voharno dirjati semintja, zdaj otiraje solze, zdaj preklinjaje z zamolklim glasom.

— Ta Bembo je zverina, je godrnjal. Jaz ne bi bil rad v njegovi koži. Zdi se mi, da mu bo še huda predla za to. Toda kak hudič ga je tudi zapeljal, da si je izbral ravno mojo hišo v namen, da v njej umori tega otroka! Da bi ga kuga! Zdaj imam na vratu mrliča, ki ne vem kam z njim... Kaj naj storim?... Ali ni mogla ta uboga Bianka umreti pod kako drugo streho! Vse skupaj je pravzaprav velikanška nesramnost; no, v bodoče si bom premislil, preden bom zopet komu tako ustrežljiv! Vrag naj vzame ljubezen, res da! Ona spravi človeka v devetih med desetimi slučajih v katastrofo.

Mojster Aretino je modroval, kakor bi modrovala vsaka bistra glava v njegovem slučaju.

A kaj mu je pomagalo? Nazadnje se je naveličal, legel v posteljo in spal vso ostalo noč neprenehoma, dasi so mu sni motili spanje; resnici na ljubo moram priznati, da so se ti sni nanašali le bolj na njegovo lastno varnost.

Drugo jutro je poklical navsezgodaj enega svojih slug in mu ukazal, naj se pobriga za Biankin pogreb; treba je bilo položiti truplo v krsto, prenesti krsto v mrtvaško gondolo in jo peljati do kanala Orfano, kjer so potapljali trupla zločincev in re-

vežev

Biti siromak je pomenilo tiste čase isto kakor biti zločinec. Aretino je bil pravkar gotov s temi ukrepi in odredbami, ko se je oglasil gondolir in mu prinesel Rolandovo pismo.

Bralec ve, da je pesnik ravnal natanko po Rolandovih navodilih.

Šel je sam poskrbet za tri krste, v katere mu je bilo ukazano položiti Biankinu truplo, da se ohrani do dneva, ki ga je naznačil Roland, in da ga bo mogoče prepeljati v Mestre.

Pogodivši se z mizarjem, se je Aretino popoldne vračal z gondolo v svojo palačo, čemerem od teh raznovrstnih neveselih dogodkov; pot ga je vodila mimo Imperijne palače.

Skrbno se je skrival pod šatorom, da ga ne bi kdo videl; toda kjer je bil Aretino precej ženske narave in je bila radovednost v njegovem srcu močnejša od straha, se je ojunčil in poskizil skozi oknice ravno v trenutku, ko je plula gondola mimo palače; zagledal je pred vrati veliko gnečo.

— Odkod toliko ljudi? je vprašal gondolirja.

— Ali ne veste zlahkaj gospod? Že ves dan ne govore po Benetkah o ničemer drugem: gospa Imperija je odpotovala.

— Odpotovala? je vzkliknil Aretino z nekakim veseljem.

— Da, sinoči.

— Ali več za gotovo?

— Saj prodajajo njeno pohištvo... le pogledite!

Mojster Peter se zdaj ni več obotavljal; hrabro je stopil izpod šatora in ukazal barkarolu, naj pristane.

Nekaj trenutkov nato je stopil v palačo, prepričavi se prej o resničnosti nepričakovane novice; sicer pa se je spominjal, da mu je dejal Bembo, ko je stopil sinoči v sobico nesrečne Bianke:

— Bodi brez skrbi... saj greva za njeno materjo!

Palača Imperije je bila polna ljudi. Množica mladih velika-

življenje in lepoticje kurtizan.

Aretino, odzdravljaje in pozdravljaje na vse strane, se je prerinil skozi množico in prišel po dolgih naporih do intendanta. Ta vrli mož je prodajal vse za slepo ceno, kajti njegov namen je bil, odpotovati v čisto drugi smeri nego v Rim.

Aretino je nakupil nekaj umetnin; ko jih je odposlal domov, pa je iz radovednosti prisostvoval prodaji do konca. Svetoval je intendantu in mu naznačeval pravo ceno posameznih predmetov, o kateri se je zdel zvesti služabnik kaj malo poučen.

Proti večeru je bilo jedva še par kupcev, in nazadnje se je palača izpraznila, oropana polovice svojega sijajnega pohištva, dočim je ostala druga polovica v neredu in žalostni zapuščenosti; pesnik se je zamislil ob tem otožnem prizoru.

Ni pa pozabil opozoriti intendanta, da se je razprodaja le s pomočjo njegovih večjih nasvetov tako srečno vršila, in intendant, ki je poznal Aretino, kakor poznajo služabniki stalne goste svojega gospodarja, mu je odgovoril brez premišljanja:

— Vem, reče baccho, vem, gospod. In verjamite mi, da se moja hvaležnost ne bo izkazala v golih besedah.

S široko gesto je pokazal po dvoranih:

— Izberite si kaj!

Intendant se je nasmehnil pri teh besedah kakor zadovoljen kupec, ki pristane na mastno mešetarino z zavestjo, da ne stane njega niti vinarja.

Aretino si ni dal dvakrat reči. Brez napačnega sramu je začel begati po palači, intendant pa ga je spremljal s svečo v roki.

Naenkrat je stopil v majhno sobico in obstrmel pred krasnim portretom, ki je visel tam na steni. Kar pa ga je presenetilo v prvem trenutku, ni bil sijaj tonov, ki jih je slikar, po vsem videju genialen umetnik, našel na svoji paleti.

— On! je zamrmral. Njegova slika — tu!...

Ni še bilo dolgo, odkar je Aretino poznal ime Rolanda Kandiana. Toda, odkar ga je poznal, je pridno izbral čas in je vedel že marsikaj o možu, s katerim je sklenil nekdan v Črni Jami čudno pogodbo, ki bo bralcu še v spominu.

— Ali veste, koga predstavlja ta slika? je vprašal.

(Dalje.)

slabi njegova moč vedno bolj itd. — ni čuda, da so klerikalci tako potrti! Upamo, da pride tudi na Slovenskem za klerikalizem — sodnji dan!

Iz slovenskih krajev.

Iz Jesenic. Gledališko društvo na Jesenicah je otvorilo v nedeljo letošnji gledališko sezono z igranjem „Bratje sv. Bernarda“. Že lansko leto smo rekli, da se naše „Gledališko društvo“ ne straši ne truda, ne časa, ne denarja, ter hoče, da je ono, kar nam nudi, tudi vredno svojega imena, da je popolno. Zadovoljila nas je otvoritvena predstava v vsem nepričakovano. Stari igralci so rešili svoje vloge častno, omenimo naj le priporja in br. Pavla. Tudi g. Strniša nas je zelo zadovoljil. Opustil je vse neprimerne gestikulacije, kar je le povzdignilo njega igranje. Zazabili smo lep napredek od lanskega leta. Pri novincih je pa opaziti nekaj diletantskega, malce bojazljivosti in neokretnosti, kar se bo pa seveda po parkratnih nastopih izgubilo. Le neustrašno naprej do popolnosti, da bodele tudi vi nekdanji stari igralci! — Dekoracija in obleka je bila kaj povoljna ter spričuje, da je bila režija v dobrih rokah. Le malo krajši odmor med dejanji bi nič ne škodilo igralcem, gledalcem in — igri. Omeniti moramo še, da so nekateri igralci (3) mnogo, mnogo pretiho govorili, da se jih še šepetati ni čulo. Gotovo je to igri na kvar! Prosim, moramo konečno še, da se onim, ki pridejo prepozno ter se že na odru igra, ne dovolji vstop v dvorano pred koncem dejanja, ker to strašno moti gledalca. Upamo, da bo uprava „Gledališkega društva“ v prihodnje poslušala naš nasvet in uvaževala gorečo željo vsega občinstva. — Kakor čujemo, se igra v nedeljo ponovi.

Iz Sodražice. Nemalo me je o sijnajni zmagi S. L. S. v Sodražici razočarala brzojavka v „Slovenecu“, kajti naprednjaki se sploh volitve udeležili niso. Ne vem torej, nad kom je zmaga tako zelo sijajna. Kako je bila navedena zmaga res sijajna, spričuje dejstvo, da bi bil kmalu najvnetejši politiki-klerikalec izletel iz odbora in sicer s pomočjo njegovih ožjih pristašev. Govori se celo, da je imel baje manj glasov kakor njegov protikandidat, tudi klerikalec! — Ker se je raznesla parola, da naj bode sedaj župan v trgu, tedaj sta nastali v trgu med novoizvoljenimi odborniki dve struji. Prva kandidira malega trškega možica, kateri ima to dobro lastnost, da je bil tudi njegov praded župan in kadar je v visokih škornjih, mu samo glava ven moli. Pravijo, da bi delal tudi na to, da bi se kazenski zakonik za en paragraf zmanjšal, ako ne drugje, vsaj v domači občini. Druga pa kandidira gosp. Primožka. Ker sta obe struji skoraj enako močni, je vprašanje, kdo bo sodražski župan. Naša farovška gospoda se je zelo bala presenečenja, dasiravno je vedela, da se naprednjaki volitve ne udeležijo. Kragulj je letal po hribih in brdih, jemal pooblastila in popisoval nerazsodnejšem glasovnicu. Prečistiti je pa dirjal in drvil po ravninah s svojim pribočnikom, bodočim teologom, kateri je zvečer pred volitvijo zadel v bližnji vasi ob neki z drvmi naložen voz tako silno, da se mu je kolo od njegovega koleselja popolnoma zdrobilo in njegovega življenja težke kosti so butnile z neizmerno in nevidno silo ob tla, kar mu je povzročilo več težkih telesnih poškodb, po obrazu pa pustilo neizbrisljive sledove sijajne zmagi S. L. S. Poleg tega pa bode moral še dlje časa v postelji premišljati žalostno usodo zdrobljenega kolesa. Bodočemu

teologu se ni sicer ničesar zgodilo. — Ko bi se bilo kakemu naprednjaku na agitacijskem potovanju kaj takega primerilo, bi bil to prst božji vmes. Mi pa pravimo, da je bil to le opomin. In kot človeku mu izrekamo svoje sočutje. Naša politikujoča duhovščina ima dosti prostega časa, toda vse za drugo, ne pa za vzorni red in previdno gospodarstvo v cerkvi. Pri drugi priliki bomo malo obregnili v cerkveno gospodarstvo, ker cerkveni ključarji ne vidijo ali pa ne smejo videti ničesar. Oni so menda samo pri litru za asistenco, kadar se na prazen papir podpišejo. — Pretečeno nedeljo je neki kaplan s prižnice razlagal neke budalosti ljubljanskega škofa. Pri tej priliki je udrihal čez naprednjake, napredne liste, čez Sokole in sploh čez vse, kar samosvoje misli. Čez vse pa je bil originalen sklep govora: „Bog te je ustvaril, hudič te bo vzel. Amen.“ — Mesto: „bog te usliši,“ je ljudstvo zagnalo glasen smeh in le pomolavalo takega prismojenca. Kar misli Bonaventura, da nas bo s svojimi prismojenarijami v kozji rog ugnal. Ne bo šlo tako hitro! Ako bo šel mož po svojem začrtanem potu naprej, bo še doživel veliko razočaranje, katerega ne bo preprečila še celo njegova kriva palica. Mar misli, da bomo naprednjaki mirno prenašali njegove budalosti še celo v cerkvi, kjer bi se imela res oznanjati beseda božja, kjer naj bi se ne gojila zavist in sovraštvo, Vaša prevzišenost, gospod knezoškof ljubljanski, kar se-jete, bodele tudi želi, a vaša žetev, glejte, da ne bo razočaranje, kakor kmetovalcu, kadar mu pobije toča ...

Iz Novega mesta. Občinske volitve v Novem mestu so v polnem tiru in kakor je znano, vrše se v drugi polovici tega meseca. Klerikalci so z vsemi silami na delu, da poderejo to važno napredno postojanko — Novo mesto. Vse kar je klerikalnega, ti lazi od hiše do hiše in pobirajo pooblastila. Med temi agitatorji najdemo se celo taki, ki niti volilne pravice nimajo. Te hijene so že tako nesramne, da kar s silo zahtevajo in brez volilčevega dovoljenja podpisujejo sami glasovnice. Najbolj se odlikujejo franciskana Kornelij in Pavel, katehet dr. Azman, davčni predstojnik Auman in njegova soproga. Najbolj smešno je, da si dovolijo novomeške dame take agitacije v prid klerikalni stranki. Mora iti že prokleto slaba, da se poslužujejo takih sredstev kakor je gospa Aumanova, ki radi svojega nemškega duha in ošabnosti nima niti najmanjše stike z novomeškimi volilci in volilkami. Taki dami naj se pokažejo kar vrata, kadar se pokaže, ker bo za njo veliko bolje, da se ne vmešava v občinske volitve, temveč skribe raje bolj za vzgojo svojih otrok. Če se bo agitiralo za take ljudi, kakoršne je postavila klerikalna stranka, in če pridejo še ti ljudje v občinski odbor dolenske metropole, je to za Novo mesto največja poguba. Sramota za klerikalce, da niso zamogli postaviti za kandidate boljših mož, kakor so jih v resnici. Človeku pride v resnici slabo, če bere to klerikalno listo! To so tu kapacitete! In ti ljudje naj vodijo občinsko upravo in gospodarijo z občinskim premoženjem. Saj je vendar znano, da niti eden od teh ni, ki bi bil v resnici sposoben za mestni odbor. Kaj vedo o občinskem gospodarstvu n. pr. Ziegler, Picelj, Novak i. dr. In ti naj vodijo upravo Novega mesta? Ne! Novomeška občina je imela v mestnem zastopu še vedno napredne moke, ki res nekaj veljajo, ne pa ljudi, ki jim manjka še par let ljudske šole, da spravijo svoj podpis na dan. In to mora biti tudi v bodoče! Napredni volilci pa vstrajajte v svojem delu in ne zapeljajte se od

ljudij, katerih v Novem mestu noben pošten človek ne povoha!

DNEVNE VESTI.

Sijajna napredna zmaga v Hotedršici. Včeraj so se vršile občinske volitve v znani klerikalni trdnjavi Hotedršici. Klerikalci so napeli vse moči, da se vzdrže še na površju. Slepili in terorizirali so na vse mogoče načine. Toda vse zastonj. **Ena najmočnejših klerikalnih trdnjav na Kranjskem se je včeraj zrušila.** Hotenski kmetje so popolnoma pomedili z dosedanjimi klerikalnimi koristariji in izkoristevalci ljudstva. Izvoljenih je 10 naprednjakov in dva klerikalca. In še ta dva sta zmagala le z nezadovoljno večino. Navdušenje med naprednimi volilci je bilo naravnost veličansko. Klerikalci so strahovito poparjeni in se ne upajo na dan. Hotenski občini bo od sedaj naprej županil napredni župan. Živeli zavedni hotenski kmetje!

Krščanski socialci in draginjska situacija. V nedeljo se je vršilo v dunajski magistratni dvorani veliko protidraginjsko zborovanje. Na shodu je govorilo več govornikov, ki so vehementno napadali vlado, ki noče odpreti mej za uvoz mesa in živine. K besedi se je oglasil tudi krščanski socialc, državnozbornski poslanec Neunteufel, ki je izjavil, da protidraginjske demonstracije vzpizarjajo dosedaj večinoma sami delavski sloji. A prišel bode čas, in sicer kmalu, ko se bodo zdržali tudi takozvani srednji sloji in takrat ne bodo demonstracije obstojale samo v pobujanju šip, ampak prišlo bo do hujših katastrof. Toda pomoč države bo takrat že prepozna. Te besede se je drznil izustiti pred tisočimi zborovalci mož, ki sedi v parlamentu med vrstami onih krščanskih socialcev, ki so največ pripomogli k sedanjim nezgodnim draginjam. Ne vemo sicer, kako so zborovalci sprejeli govor poslanca Neunteufela, gotovo je le to, da se mu nihče ni vsedel na limanice. Degenerirani krščansko-socialni voditelji, ki so izgubili vsako zaslanbo v ljudstvu, si skušajo zopet pridobiti zaupanje. Seveda, nakana se jim ne bo nikdar vnc posrečila. „Delovanje“ krščansko-socialnih poslancev v zbornici je ljudstvo že sito in je zato pri letošnjih volitvah tudi pošteno pomeđeno s temi koristariji. Klerikalci, naj bo nemški ali slovenski, je najhujši sovražnik blagostanja svojih volilcev in zato tudi dela samo za svoj žep. Blagostanje namreč dviguje duševni nivo ljudstva, izobrazba pa je odločna nasprotnica klerikalizma, ki tlača ljudstvo v srednjeveške sponke.

Viški patri so zadnjič kar pobesneli, ko smo malo spregovorili o njih delovanju v viški občini in njih zanimanju za nove občinske volitve. Skušali so se oprati v „Slovenecu“, kjer zatrjujejo, da ni resnica, da bi še zvečer agitirali po vasi, ampak da hodijo le bolnike obiskavat. Ta je pa lepa! Kdo pa je nabral potem tiste glasovnice, ki jih imajo v farovžu, ali patri ali njih agitator Primšar, za kar so priče na razpolago. In še nekaj. Pater Teodor se je pred kratkim izrazil: Mi in Slov. ljud. Stranka bomo že poskrbeli, da se bodo odprle meje živini in mesu in da bo še večja draginja, če ne bodo Vičani volili klerikalno. Veselo dejstvo je, da se Vičani za tako besedičenje nič ne zmenijo in se tudi ne puste preslepiti. V četrtek, dne 12. t. m. bo šla klerikalna lista rakom žvižgat. Klerikalci ne smejo in tudi ne bodo več gospodarili v viški občini. Patri že vedo, kaj to pomeni in zato se tudi toliko trudijo. Pa ne bo nič kruha s te moke.

Meso in mesarji. Iz ljubljanske okolice nam poročajo: „Jutro“ je pričelo že več notic o dragini mesa in po zasluženju potipalo ljubljanske mesarje. Mesarji kupujejo prašiče meso kg po 84—86, prodajajo ga pa po 1 K 60 h do 2 K, torej še enkrat tako drago. Tudi cena drugi živini je padla, a le za kmeta in mesarje, za odjemalce pa je ostala še vedno stara visoka cena. Ali se res ne more temu odpomoci? Čemu so županstva in druge oblasti?

Nemško šolstvo v Trstu. Zadnje državnozbornske volitve v Trstu so pokazale, da so vse vesti nemško-šovinističnih listov o zatiranju tisočih in sočih Nemcev v Trstu čisto navadna farbarija. Nemška kolonija je namreč v Trstu tako neznatna, da sploh ne pride v poštev. Celotni tržaški Nemci sami so obupali nad svojim sramotnim porazom. Nasprotno pa je pokazal svojo moč oni rod, katerega dosedaj niso pripoznavali niti Lah, niti Nemci, niti osrednja vlada. Toda dočim nima 70.000 Slovencev niti ene državne oziroma mestne ljudske šole, ima pešiča tržaških Nemcev tako ljudskih kakor srednjih šol v izobilju. Vlada sicer priznava, da imajo tržaški Slovenci pravico do ljudskih šol, vendar pa neče v tem oziru ničesar ukreniti. Nasprotno pa je prišla sedaj naenkrat do prepričanja, da treba ustanoviti še eno nemško ljudsko šolo v Trstu, in sicer v bližini železniških hiš pri Sv. Andreju. Če je to resnica, potem naučno ministrstvo naravnost provocira veliko slovensko manjšino v Trstu. Kakor poroča „Edinost“, je dr. Ryba tozadevno že interveniral pri naučnem ministrstvu in zahteval odločno, da poskrbi vlada v prvi vrsti za slovensko šolstvo v Trstu. Take provocacije naši poslanci ne smejo mirno prenesti. Pričakujemo, da bodo v zbornici pošteno poučili Stürgkha o njegovih dolžnostih.

Slovensko gledališče. Včeraj se je v četrthi ponavljala opera „Rigoletto“. Predstava je uspešna izborna. Gospa Strozijeva je dobila krassen venec. Gledališče je bilo skoro razprodano.

Iz pisarne slovenskega deželnega gledališča. Jutri, v četrtek se vprizori tudi na našem odru najnovejša opereta, ki ima trajen uspeh, namreč Jeana Gilberta „Sramežljiva Suzana“. Naslovno vlogo poje gđ. Režika Thalerjeva, poleg nje gospa gl. Foedranspergova, gospa B. Bukšekova in gđ. Vera Danilova; moške vloge poje gg. Lj. Iličič, M. Horský, Jos. Povhe in R. Bukšek. V večjih vlogah sodelujeta g. Jos. Križar in g. A. Danilo. V tej igri je mnogo plesov. Pred II. dejanjem, ki se vrši v Moulin Rouge, je daljši premor. Zaradi velikih stroškov se vrši prva predstava izven abonementa; za lože pa. S tem je tudi doseženo, da se more premijere udeležiti vsakdo. Prodajajo se tudi posamezni ložni sedeži.

Matica Slovenska. Velecenjenim gospodom poverjenikom si usojamo naznanjati, da so letošnje knjige „Matice Slovenske“ deloma že natisnjene, deloma se tiskajo. Izidejo letos sledeče knjige: 1. Zbornik (s spisom o koleri v naših deželah). 2. Narodne pesmi. 3. Romana „Brambovič“ II. del. 4. Mencingerjevih zbranih spisov I. zvezek. 5. Dr. Šimunovića Tudjinac hrvatski roman s slovenskim komentarjem. 6. Zabavna knjižica s spisi Ks. Meška in in M. Puglja. 7. Spominška in jubilejna knjiga. 8. Letopis. Ker pripravljamo Letopis za tisk, lepo in nujno prosimo, da bi nam čim prej poslali imenik in članarino. Za „Matico Slovensko“ hvaležna dr. Fr. Ilešič, predsednik. Milan Pugelj, tajnik.

„Slovan“. 17. številka prinaša sledečo vsebino: E. Gangl: Življenje.

— Makso Pirnat: Pokrajinsko ozadje Jurčičevih „Rokovnjakov“. — Milan Pugelj: Pavla. — Mina: K solncu in rožam. — Jos. Premk: Gazela. — Dr. Fr. Ilešič: Jurčičevo potovanje v Belgrad. — Petruška: Mingrelka. — Al. Gradnik: Noč. — Pravljica: Listek. — Številka ima še nekaj zanimivih podrobnosti o Jurčiču.

Iz šolske službe. Absolvirana učiteljska kandidatinja Terezija Crnolagar je imenovana za provizorično učiteljico v Smartnem. Marija Ježek pa pride na enorazrednico v Zgornjih Pirničah. Absolvirana kandidatinja Marija Komar pa je nameščena na enorazrednico v Dobovcu.

Centralno društvo državnih uradnikov, potem poštini in železniški uradniki so na Dunaju pri svojih zborovanjih sklenili resolucije, v katerih odločno odklanjajo minimalno državno zboljšanje doklad in so izjavili enoglasno, da na te sramotilne poboljške resignirajo! — To je moška beseda.

Domača umetnost. V izložbi modne trgovine P. Magdič je izložena umetniško izdelana preproga iz idrijskih čipk, na kar slavno občinstvo posebno opozarjamo. Ista je naročena za Bruselj ter bode pod imenom bruseljskih čipk za visoko ceno prodana.

Nesrečna smrt. Včeraj dopoldne se je zgodila na Opekarski cesti št. 26 velika nesreča, ki je zahtevala eno žrtev. Zidarji so prezidavali hišo g. Pocka, gostilničarja v Florjanski ulici in dvignili streho že za dober meter. Včeraj pa se je streha nenadoma podrla in ubila 25letnega zidarja Karla Štiberca iz Stajerske, katerega so takoj odpeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Štiberc zapušta več nepreskrbljenih otrok.

Vsa koga rokodelstva se je treba učiti. Brezposelni delavec Franc Terk iz mariborske okolice je prišel te dni v Ljubljano. V žepu je imel par kron in odšel z njimi v neko gostilno v Kolodvorski ulici. Tu se je dobro najejal in napil in plačal s krono. Ko mu je natakarica zmenjala je pograbil drobiž in krono in spravil oboje v žep. Za plačilo sedi sedaj na okrajnem sodišču v Ljubljani v zaporu.

V Zagrebu so mesarji znižali cene govedini boljših dveh vrst za 32 vin. pri kg. Seveda, zagrebški mesarji so pošteni.

Kranjski pitani volji v Opatiji in na Reki. Od novega leta pa do danes se je izvozilo v ti dve mesti s Kranjskega, osobito iz Ljubljane, 410 pitanih volov. Pa pravijo ljubljanski mesarji, da meso II. vrste od navadnih volov ni drago. Od zunaj še le izvezmo Ljubljancani, kako drago plačujemo in kako slabo jemo!

Revolverski strel na Dunajski cesti. V ponedeljek po noči sta okoli 11. ure peljala s kolesi iz Ježice proti Ljubljani trgovska potnika gg. Dolničar in Selak. V bližini topničarske vojašnice srečata izvoščeka, ki je vozil iz Ljubljane proti Ježici. Kotičja je imela vpreženega belega konja, v nji pa je sedelo pet moških. Tu naenkrat poče brez vsakega povoda proti knlesarjem iz kočije zapored pet strel, ki pa k sreči niso nikogar zadeli. Kolesarja sta urno odhitela v Ljubljano in naznanila zagonetni slučaj policiji, ki je šla nemudoma na delo. Posrečilo se ji je dognati, da se fijkar, ki je vozil onih pet ljudi, imenuje Bezla. Dobili so tudi celo družbo še tisto noč v gostini pri Florjancu, ušel je le eden, namreč Karel Prek, ostale pa je policija prišla, namreč Franceta Vernika, Evstacija Lipovca, Sebastijana Čaksa in Ignacija Mišmaša. Vsi so dejanje takoj priznali. Streljala sta samo Vernik in Lipec, prvi je oddal tri strele, drugi pa dva. Pri Lipcu so tudi še našli samokres, in

MALI LISTEK.

Avijatika.

Aeroplan sistema Kjuder-Renčelj, ki je pravkar razstavljen v areni „Narodnega doma“, se razlikuje od drugih letalnih strojev v tem, da vzdržuje stransko stojnost (stabilizacijo) s skrajševanjem odnosa z daljševanjem nosilnih kril, dočim vsa ostala letala vzdržujejo stransko ravnotežje z zavijanjem nosilnih kril. Slednji način stabiliziranja letala je nepraktičen in zelo nevaren iz naslednjih vzrokov:

Ako na primer dobi letalo veteranski sunek od desne strani, tedaj zavije letalec levo nosilno krilo z zadnjo stranico navzdol, dočim se istočasno levo krilo zavije z zadnjo stranico navzgor tako, da je zračni pritisk na levo krilo veliko večji (razmerno s kotom, ki ga je letalec napravil z zavijanjem krila) kot na desno, vsled česar se mora levo krilo dvigniti a desno padati, odnosno nasprotno. Ko je pa postal zračni pritisk na eno krilo večji kot na drugo, je letalo izgubilo ravnotežje v svoji letalni smeri. — Krilo z večjim zračnim odporom zastaja, a drugo z manjšim pridobi na hitrosti tako, da se stroj hoče zasukati na levo odnosno desno letalne smeri, kakor so pač v tistem trenutku

zavita nosilna krila. Ker se pa letalni stroj pomika v zraku silno hitro (srednje 100 km na uro), nastane pri tem improviziranem ovinku taka centrifugalna sila, da hoče letalec z letalom vred preobrniti, vsled česar je letalec prisiljen napraviti s krmili isto operacijo, kot če bi letalo zašlo v zračni vrtnec. Tako sledijo ti nevarni momenti neposredno eden za drugim. Če se pa letalca vključi temu posreči obdržati se v zraku, je črta, ki jo napravi v zraku, podobna serpentinu z velikimi loki, to je: pot, katerega fakično napravi, je trikrat do štirikrat daljši kot pa ravna črta med obema krajema, ki jih je s svojim poletom zvezal. Iz tega sledi, da je letalec rabil mnogo preveč časa, da je prišel iz kraja v kraj.

Tem slabim posledicam zavijanja nosilnih kril so letalci prišli v okoliš s tem, da istočasno z zavijanjem nosilnih kril v svrhu stranske stabilizacije premikajo tudi pobočno krmilo. Ako hoče letalo vsled zavijanja nosilnih perutnic kreniti na desno, tedaj se letalec s pobočnim krmilom obrne na desno, tako da se obe sili, katerih ena hoče kreniti letalo na levo, a druga na desno, uničujeta, ter ostane v veljavi samo vlačna sila motorja, ki tira cel stroj v ravni črti naprej. Pomisliti je pa treba, da gre tako krmilarenje edino na račun hitrosti. K odporu, ki

ga nudi zrak zavitemu nosilnemu krilu v večji meri kot tedaj, ko je v normalni legi, je treba dodati še jednako količino odpora, ki ga mora letalec povzročiti s pobočnim krmilom, ako si hoče ohraniti ravnotežje; obe ti dve odporni sili je treba torej od glavne vlačne sile motorja odšteti in čim manjša je vlačna sila, tem manjša hitrost, a čim manjša hitrost, tem manjša dvigalna moč nosilnih ploskev. Te pomanjkljivosti aeroplanskih strojev so vzrok številnim nezgodam in katastrofam. Često je kriv nesreče letalec sam, a večina žrtev je povzročil nepraktičen in nevaren način krmilarenja. Težko je namreč letalca povzročiti s krmilom jednak odpor, kot ga povzroči popolnoma nenađen in neznan kako močan zračni tok, o katerem se niti ne ve, od kod pride. Letalec čuti sunek in najpozneje v poindruhi sekundi (v tem času začnejo namreč krmila delovati) mora vedeti kako močan je, ter v istem hipu tudi že povzročiti s krmilom ravnotako močan protisunek. Kakor hitro protisunek ni jednak, krene letalo v stran, centrifugalna sila nastane ter letalec z letalom vred prevrne. Dalje ni več pomoči.

Ta nevarnost in nestanovitnost dosedanjih strojev je sicer velika, a vseeno izmed drugih nevarnosti najmanjša. Dogodi se tudi lahko in to

največkrat, da pade letalo z letalcem vred skoro navpično na zemljo. Vzrok temu je dejstvo, da so nosilne deli letalnega stroja (krila) izgubili svojo dvigalno moč. Zakaj? Letalec, ki se je dvignil, zaide v zračno valovje, ki ga zbije sem in tje kot razburkani valovi orehovo lupino. Udati se pa letalec tem valovom ne sme, ker bi bil v prvem hipu izgubljen, marveč mora skušati, da ohrani ravnotežje in vedno isto smer, da se izogne katastrofalnim posledicam centrifugalne sile. Zavijanje nosilnih kril mora biti globoko, vsled česar nastane velik zadržajoči zračni odpor, deklinacija pobočnega krmila mora biti velika, tedaj nastane vsota obeh odporov tako velika, da postane hitrost letala premajhna, da bi mogla dvigalna moč nosilnih kril premagati težo letala in bremena. Vse skupaj začne v hipu padati. Ker pa leži skoro vsa teža cellega letala z bremenom vred na sprednjem koncu, začne isti hitreje padati; letalo dobiva vedno navpičnejšo smer proti zemlji, kot v katerem nosilna krila, ki so fiksno pritrjena na letalovem truplu, režejo ozračje, postaja vedno manjši, ter postane polagoma negativen. Takrat dvigalna moč nosilnih kril zgine in letalo pade na tla.

To so principijelni nedostatki dosedanjih sistemov, pa bodisi eno ali

večkrvnikov. Ako letalo pade na rep, je kriv letalec sam.

Sistem Kjuder-Renčelj se pa ravno v teh principijelnih vprašanjih razlikuje od vseh drugih strojev.

Razne avtomatske stranske stabilizacije, ki obstoje v tem, da se nahajajo težišče in prijemališče vlačne sile pod nivo nosilnih kril, vzdržuje to štabilizacijo s skrajševanjem odnosno zdaljševanjem nosilnih kril; ne torej kot drugi z zavijanjem istih. Ako pride sunek, kakor uvodoma omenjeno, od desne strani, tedaj letalec jednostavno desno nosilno krilo skrajša, levo pa zdaljša. Nosilna ploskev pri desnem krilu se je zmanjšala, pri levem pa povečala, vsled česar je dvigalna moč desnega krila manjša, od one levega krila, kar povzroči, da se letalo zavrta. Pri tem skrajšanju ne nastane nikakršna sprememba pročelnega zračnega odpora, ker je ostal kot, ki ga imajo nosilna krila proti zraku popolnoma nespremenjen, tedaj nobeno krilo ne zastaja, marveč obdržita letalo vedno ravno smer, ne da bi bilo treba dotakniti se pobočnega krmila. Pri tem si letalec ni prištel samo dela, ki ga ima z zaobračanjem pobočnega krmila, in se ni izognil samo kočljivemu in nevarnemu izjednačevanju zračnega odpora na obeh straneh, marveč je razun tega ohranil tudi isto hitrost, kot jo je imel pred sunkom. S stano-

sicer iznova nabit s petimi kroglicami, medtem ko je Vernik svoj samokres že med potjo vrgele proč. Pri Mišmašu so pa našli železen zobčast obroč za roko, t. zv. „Rauferring“. Policija je celo čedno družbo odpeljala v Ljubljano v zapor. Kaj so pravzaprav možakarji nameravali, še ni znano, kaj dobrega gotovo ne. Značilno pa je, da so bili vsi popolnoma trezni.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Spremembe v srbski diplomaciji.

Belgrad, 10. oktobra. Dosedanji srbski poslanik v Rimu, dr. Vučić je imenovan srbskim poslanikom na dunajskem dvoru. Dosedanji srbski poslanik na dunajskem dvoru Simić je v pokojen.

Avstrilska zbornica.

Dunaj, 10. oktobra. V današnji seji poslanske zbornice je ministrski predsednik baron Gautsch med drugim odgovoril tudi na interpelacijo glede zatvoritve čeških šol na Dunaju. Toda odgovor je bil tako nezadovoljiv, da je češki klub sklenil stopiti v najostrejšo opozicijo proti Gautschu. Gautsch je namreč izjavil, da stoji glede čeških šol popolnoma na stališču upravnega sodišča, ki je proti češkim šolam na Dunaju.

Pavlin izpuščen iz zapore.

Dunaj, 10. okt. Privatni uradnik Pavlin je bil danes izpuščen iz zapore, ker se je izkazalo, da ni bil v nikakoli zvezi z atentatom Njegušem.

Razne vesti.

* Iz mladosti kralja Alfonsa XIII. se pripoveduje tole: Kralj Alfons VIII. je bil, ko je bil še prav majhen, zelo poreden. Večkrat ga je vzgojiteljica morala kaznovati. Nekoč ga je kaznovala s tem, da ni smel po obedu dobiti običajnih sladkarij. „Kako? Danes ne dobim sladkarij?“ vpraša mali Alfonzek. „Ne!“ odgovori stroga vzgojiteljica. „Čakajte, še žal vam bo!“ odgovori jezno fantek in začne na vse grlo kričati: „Živela republika! Živela republika!“ Ali je potem dobil sladkarije ali ne, ne vemo povedati.

* Samomorilski klub ruskih gimnazijcev. V Kursku je odkrila policija samomorilski klub, čegar člani so bili sami gimnazijci. V zadnjem času je izvršilo samomor deset članov tega kluba, med njimi so bile štiri gimnazistke. Samomorji so se vršili po žrebu. Policija je konfiscirala listo, na kateri so bili zaznamovani samomorji, ki so se še imeli izvršiti. Med starši samomorilskih kandidatov vlada seveda veliko razburjenje.

* Nekaj zanimivosti o dežju. Vsako sekundo pade na zemljo 15 mil. ton dežja, vsako uro 53.000.000.000 ton, na dan okoli 1 bilijon 271 tisoč milijonov, na leto približno 464 bilijonov ton. Ako bi se ta ogromna masa vode razdelila enakomerno po vsej zemeljski površini, bi stala voda po nji 91 cm visoko. Ali dež pada zelo neenakomerno in neenako na raznih predelih zemeljske oble. V mnogih krajih ne pade celo leto ni kaplje dežja, medtem ko bi na drugih krajih stala voda, ki pada iz oblakov, po več metrov visoko. Tako pade n. pr. na nemški jugozapadni afrikanški obali tako malo dežja, da bi stala dežnica na dotični površini komaj 1 do 4 cm

aitnostjo hitrosti ostane tudi dvigalna sila nosilnih krovov vedno enakomerna in je odstranjena pokončna serpentina, katero delajo vsi dosedanji sistemi, ker je dvigalna moč nosilnih kril vsak hip drugačna.

Že s konstantnostjo hitrosti in dvigalna sila prekaša v stabilnosti sistem Kjuder-Renčelj vse dosedanje ustroje aeroplanov.

Ako pa zračni tokovi vkljub konstantnosti dvigalne in vlačne sile bodisi vsled nejednake temperature in gostote ozračja, bodisi vsled nejednakomernega delovanja ali celo prenehanja motorja ugrožajo, podozorno stabilnost letala, ali bi se celo letalo obrnilo vnaprej, proti tlom, tedaj je letalca na razpolaganje krmilo, s katerim z enim pritiskom lahko spremeni nosilnim krilom kot t. j. jih lahko obrne, s ploskvijo naravnost proti smeri v katero stremi letalo. Ako stremi letalni stroj naravnost proti zemlji, tedaj se nosilna krila obrnejo s ploskvijo proti isti in vsled zračnega pritiska na ploskev se letalo zopet zravna odnoso ob prenehanju motorja pristane v drkalnem poletu (mal plane) na zemljo. S tem padobranom je dosežena varnost za letalce kakor tudi za letala.

Sistem Kjuder-Renčelj je edini v tem smislu konstruiran ter je že patentovan.

visoko, medtem ko bi v drugih krajih dosegla višino do 10 metrov. Mnogočina vode ne zavisí od tega, koliko časa dežuje. Kratkotrajni tropični hudourni oblak izlije na zemljo več vode v par minutah, kakor pri nas večurno deževanje. Posebno hude plohe imajo v Indiji, kjer padajo od polovice junija do polovice septembra po zapadni obali deževni curki po 445 mm široki. To velikansko množino dežnice namerava uporabiti, kakor poročajo z ameriškega konzulata v Bombay, neko ameriško električno društvo za dobavo električne sile. Upajo, da bodo dobili od nje 40.000 konjskih sil. V kratkem prično graditi v ta namen tri rezervoare ali bolje rečeno jezera, katerih eden bo imel prostora za 280 milijonov kubičnih čevljev vode, a drugi celo za 2600 milijonov. Voda iz obeh jezer bo padala iz višine 1200 čevljev skozi tunel v ogromen 7 milijard kubičnih čevljev obsegajoči rezervoar in bo dajala 90 km od Bombaya oddaljeni centrali električno energijo. Po mnenju ameriških in angleških inženirjev ne bo nobene zapreke praktični izpeljavi tega načrta.

* Verska statistika. Jezuit Krose je objavil v tretjem zvezku svoje cerkvene ročne knjige statistiko vseh verstev in veroizpovedanj na zemlji. Po tretji statistiki je bilo leta 1908 na vsem svetu med 1561 milijoni ljudi 618 milijonov kristjanov (39,6 odstotkov) poleg 13 milijonov židov, 207 milijonov mohamedancev, 49 milijonov taoistov in šintoistov, 210 milijonov bramanov, 125 1/4 milijona budistov, 240 milijonov konfucijancev, 91 1/2 milijona fetišistov in drugih paganov. Za 7 1/4 milijonov ljudi pa se dosedaj še ne da dognati vera. Pri tem je zanimivo, da ceni Krose število budistov veliko manjše, kot pa se mnogokje piše (400 do 500 milijonov). Krose utemeljuje svojo cenitev s tem, da imajo konfucijanci in pristaši češčenja pradedov dostikrat budistične običaje in verske navade, ne tvorijo pa z budisti skupine ljudi enakega veroizpovedanja, ker se splošno bistveno od njih razlikujejo. Pozornost zbujata tudi veliko število kristjanov, ki jih je Krose sam pred osmimi leti cenil na 549 milijonov, medtem ko jih sedaj ceni na 618 milijonov in so jih jih sedaj označili pred 5—10 leti Warneck s 560, Zeller s 534,9, Wagner s 669 in Stegemann s 570 milijoni. Krosa opira svoj tozadevni račun zlasti na hitro zvečanje prebivalstva v Ameriki. Tako n. pr. piše o Braziliji, da ima 21,1 milijonov prebivalstva, medtem ko se jo je pred leti cenilo še na 16 milijonov. Med kristjani razlikuje Krose 292 1/4 milijona rimskih katolikov, 186 milijonov protestantov, 127 1/2 milijona grško-ortodoksnih, 9 milijonov orientalskih šizmatikov, tako da so rimski katoliki (47,4 odstotkov kristjanov) tudi največja verska skupina na svetu, medtem ko tvorijo protestanti 31,1 odstotkov, grški ortodoksni 20,6 odstotkov vseh kristjanov. Tudi tu se opaža zelo visoko proračunano število rimskih katolikov, ki jih je Krose cenil pred osmimi leti na 220 milijonov. Sedaj jih ceni za 28 1/4 milijona več. Warneck jih je cenil samo na 210 milijonov, Zeller na 254,5, Wagner na 263,5, Stegeman na 260 milijonov. Po Krosu bi bilo protestantov sedaj 176 milijonov, medtem ko sta jih Warneck in Stegeman že prej cenila na 185 milijonov, Zeller na 165,8, Wagner na 179,3 milijonov. Te številke so seveda močno odvisne od načina štetja konfesij v Severni Ameriki, kjer smatra Krose 6,1 milijona ljudi za brezkonfesionalne, ker se velik del ameriškega prebivalstva ne priznava k določeni verski skupini. Število rimskih katolikov pa narašča v Nemčiji n. pr. močnejše kot pa število protestantov, tako da se je njihovo odstotno število od leta 1890 do 1907 zvišalo od 34,2 na 35,8. To naraščanje pa temelji na večjem številu otrok katolikov, ki kljub izgubam vsled mešanih zakonov, izstopov iz cerkve in večji umrljivosti močno narašča.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik

Milan Plut.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Mali oglasi.

Beseda 5 vin. Najmanjši znesek 50 vin. Pisn. menim vprašanjem je priložiti znamko 20 vin. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakih. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Pohištvo, skoraj popolnoma novo, se po ceni proda. Prečna ulica 8 pritičje.

Hiša z lepimi kletmi in velikim vrtom se iz proste roke proda. Poizve se Mesarska cesta 1. 528/9—7

Dijaki ali dijakinja vseh zavodov se sprejmejo v poučevanje. Ponudbe pod „Osmošolec“ „Prva anonimna pisarna“.

Učence za žensko krojaštvo sprejme Ana Drogenik, Rimska cesta 23.

Meblovana soba z dobro hrano se išče za takoj. Ponudbe pod „Stalni uradnik“ na „Prvo anonimno pisarno“.



Zahvala.

Potrti vsled nepričakovane smrti našega nepozabnega sina, oziroma brata, svaka in strica, gospoda

Milana Medica

ablturijenta Idrijske realke

izrekamo vsem prijateljem in znancem najtoplejšo zahvalo za izkazano sočutje, darovane krasne vence oziroma šopke ter mnogobrojno spremstvo na poslednji poti pokojnikov.

Imenoma se najiskrenejše zahvaljujemo si. ravnateljstvu ter učiteljskemu zboru Idrijske višje realke, vsem dijakom imenovanega zavoda za korporativno udeležbo pri blagoslovu krste na Idriskem pokopališču pred prejelavo pokojnika v St. Peter dijakotovaršem za preganljivo prijateljstvo, dijakom-pevcem za v srce segajoče žalostinke ter vsem imenovanim za prekrasno venca in dijakinjam za ljubki šopek. Dalje se zahvaljujemo gospodu dr. Papežu v Idriji za ves trud in blagohotne namene, rodbini Mohorič za vso skrb in udano postrežbo ter darovani venec, č. duhovščini v Idriji za veličastno umetniško izvajano cerkveno petje ter oni v St. Petru, ki nam je šla v vseh ozirih blagohotno na roke. Srčna hvala odseku „Sokola“ v St. Petru in cenjenim dekletom ravnateljstvu za spremstvo pokojnika do groba. Sploši se najudaneje zahvaljujemo tem potom vsem onim, ki so nam izkazali ustmeno ali pismeno sožalje.

St. Peter na Krasu, 10. oktobra 1911.

Žalujoča rodbina Medica.

O. Bračko

Ljubljana, Dunajska cesta št. 14
priporoča p. n. občinstvu svojo
specijano trgovino z rokavicami, parfumi itd.
Vnanja naročila se točno in solidno izvršujejo.

Malomestne tradicije

Češko spisal V. Štech, prevel V. M. Zalar.
(Repertoarna igra češkega „Nar. divadla“ v Pragi.)

Pet moških, dve ženski vlogi.

Cena 60 vinarjev.

Dobiva se v knjigarnah in pri založniku V. M. Zalarju v Ljubljani.

Prva kranjska drogerija, parfumerija, fotomanufaktura itd.

Anton Kanc

Ljubljana, Židovska ulica št. 1.
Zunanja naročila izvršuje z obratno pošto. — Ceniki so na razpolago.

Hiša

nasproti cerkve Sv. Florijana s šestimi stanovanji in koncesijo za vinotoč, se zaradi družinskih razmer proda. Poizve se ravnatom.

L. J. Fröhlich

sobni slikar in pleskarski mojster,
Ljubljana, Hrenova ulica 17.

se priporoča ob Vseh svetih za pleskanje in prenovljenje nagrobnega omrežja, križev, napisov itd. Postrežba točna in solidna.

Poštno-hranilnični račun št. 67.626.

Prodajalko

nekoliko izurjeno v šivanju sprejme

Josip Lavrič

trgovec z manufakturnim blagom
na Glincah pri Ljubljani

Vstop takoj. Plača po dogovoru.
Zglasiti se je osebno v trgovino istotam.

Kuč za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino Kuč najboljšo sredstvo 5 kg franko K 4'50

3r. Novakovič, Ljubljana.

Izurjeno šiviljo

za živote se sprejme v trajno delo.
Mihaliček-Rihar, Šelenburgova ul. 4.

M. ŠILER

Zg. Šiška št. 73.

Izdelovatelj oblek za gospode po najnovejši modi; sprejema tudi popravila in prenareja stare obleke v male za dečke.

(Od obleke samo 9—10 kron.)

Ne dajte se prevarati

s cenim a slabim blagom.

Osvedočite se o izvrstni kakovosti naših izdelkov in mi Vas zagotovimo, da ne boste nikdar obžalovali, ako pišete po našo kolekcijo vzorcev, ki vam jo pošljemo gratis in franko. V tej kolekciji najdete vse, kar potrebujete v hiši, platno, rjuhe, namizne prte, brisače, šifone itd.

Novosti v finih francoskih barvah: hantih in flanelah

vse v najnovejši izbi in naboljši kvaliteti. Reklamna prodaja: 6 kosov platnenih rjuh, primissima 150/200 cm velike K 15.—, 30 m raznih finih ostankov K 18.—. Vzorci najboljšega platna in volnenega blaga kakor tudi moderni barhanti in flanelje gratis in franko. — Pišite po vzorce! Tkalnica za platno in bombažno blago

Bratje Krejcar,
Dobruška 305. Č št. o.

Spominjajte se prekoristno družbe sv. Cirila in Metoda.

Aeroplan

slov. izumitelj

Kjuder-Renčelj

iz Trsta je sl. občinstvu razstavljen

v areni „Narodnega doma“ v Ljubljani

do 16. oktobra vsak dan med urami od 10. dopoldne do 1. popoldne in od 5. do 9. zvečer.

Predavanja in eksperimentiranje vsako uro.

Vstopnina 1 krono za osebo.

Dijaki in vojak do narednika ter obrt. vajenci plačajo polovico.

Vstopnice: pri blagajni in v pisarni „Universal“ Sodna ul. 4.

Pojasnila daje in dovoljuje znižane cene korporacijam

razstavno ravnateljstvo

Pisarna „UNIVERSAL“

Ljubljana, Sodna ulica 4.

Ljubljana Minka Horvat

Sv. Jakoba trg št. 6

modistinja,

priporoča svojo veliko zalogo damskih klobukov, športnih kap in vseh modistovskih potrebščin. Popravila točno in najceneje.

Hrastove deske

popolnoma suhe po 1 colo in 1 1/2" debelosti, ter 2 do 4 m dolgosti okrog 4 m³ se po primerni ceni proda. Kje, pove upravništvo „Jutra“.

Za obrt pripravna

hiša v Ljubljani

Rožna ulica št. 27

se proda pod ugodnimi pogoji. — Naplačila treba samo par tisoč kron. Pojasnila daje pisarna „Universal“ Ljubljana, Sodna ulica št. 4.



Priznana največja, resnično domača, že 25 let obstoječa eksportna tvrdka.

Franc Čuden,

urur

Ljubljana, Prešernova ulica 1

samo nasproti Frančiškanske cerkve

je delničar

največjih tovarn švicarskih ur „Union“ v Genovi in Biele, on torej lahko po originalno tovarniških cenah garantirano zanesljive, v vseh legah in temperaturah po njegovem astronomičnem regulatorju regulirane, svetovno znane

ALPINA URE

z matematično preciznim kolesjem — v zlatu, tulu, srebru, nikeljnu in jeklu

prodaja.

Nedosežno velika izbira. Večletno jamstvo. Ceniki zastoj in poštnine prosti.



Lepota ženskega
lica je ključ, ki
odpira mnoga in
mnoga vrata!



Lepo in belo lice

kakor tudi gladke in nežne roke podaja brez dvoma
blagodišča krema brez maščobe

OLIMPIA

pripravljena na poseben način iz najfinejših in najneškod-
ljivejših sestavin. Radi spretne kemične spojitve se porablja

OLIMPIA

suha krema tudi kot najboljša mila. — Cena malemu
lončku K 120, velikemu K 2—. — Glavna zaloga v

lekarni Trnkóczy v Ljubljani.

Konfekcijska trgovina A. LUKIČ, Ljubljana

Pred škofijo šte. 19

priporoča svojo velikansko zalogo izgotovljenih oblek
po najnovšem kroju za gospode, dečke in otroke.

Najnovije v

konfekciji za dame in deklice.

Solidna in točna postrežba.

Najnižje cene.

„JUTRO“ se prodaja v Ljubljani

po 6 vinarjev

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Državni kolodvor.
Blaž, Dunajska cesta.
Sever, Krakovski nasip.
Pichler, Kongresni trg.
Češark, Selenburgova ulica.
Dolence, Prešernova ulica.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Mrzlikar, Sodna ulica.
Šušic, Miklošičeva cesta.
Zupančič, Kolodvorska ulica.
Pirnat, Kolodvorska ulica.
Šenk, Resljeva cesta.
Kotnik, Šiška.
Tivolj, na žel. prel. pri Nar. domu.
Košir, Hišlerjeva ulica.
Stilene, Valvazorjev trg.
Sušnik, Rimska cesta.
Ušenčnik, Židovska ulica.
Kleinsteiln, Jurčičev trg.
Križaj, Sp. Šiška.

Wislak, Gosposka ulica.
Kustrin, Breg.
Tenente, Gradaška ulica.
Velkavrh, Sv. Jakoba trg.
Sitar, Florjanska ulica.
Blaznik, Stari trg.
Nagodb, Mestni trg.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, Sv. Petra cesta.
Kušar, Sv. Petra cesta.
Podboj, Sv. Petra cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Blizjak, Bohoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Jamšek, Tržaška cesta.
Jezeršek, Zaloška cesta.
Likar, Glince.
Štrkovič, Dunajska cesta.
Klančnik, Tržaška cesta.

Slovenci darujte za „So-
kolski dom“ v Borovljah.

Najnižje cene!



Pristno gorenjsko in koroško

sukno

Največja zaloga pri

A. & E. Skaberné,

LJUBLJANA, Mestni trg 10.



Najnižje cene!

Največje podjetje konfekcijske stroke je
ogromna trgovina

O. BERNATOVIČ

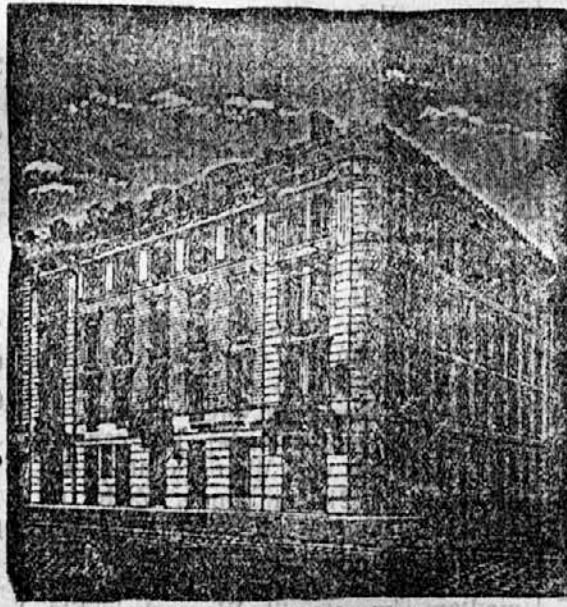
Ljubljana, Mestni trg 5

katera ima že začetkom seziže
nad 30.000 komadov svežega blaga
po najnižjih cenah

in to

nad 5000 kom. najfinejših oblek za gospode	nad 2000 kom. posamez. hlač in telovnikov
2000 „ najfinejših površnikov, šport- nih in zimskih sukenj	3000 „ oblek za dečke in otroke
3000 „ pelerin	15000 „ najmodernejše konfekcije za dame in deklice.

Solidna postrežba. Priznana nizke cene.

Rezervni zaklad nad pol milijona kron	Kmetska posojilnica ljublanske okolice	Stanje hranilnih vlog dvajset milijonov kron
registrirana zadruga z neomejeno zavezo		
v lastnem združnem domu	v LJUBLJANI	Dunajska cesta šte. 18
obrestuje hranilne vloge po čistih		
4 1/2 %		
brez odbitka rentnega davka		
Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.		
Posojuje na zemljišča po 5 1/2 % brez amortizacije ali na amorti- zacije po dogovoru.		
Telefon šte. 185 interurban.		Racun pri avstrijski pošti hranilnici šte. 828.406, pri ogradski pošti hranilnici šte. 18.864.
Eskomptuje trgovske menice.		Eskomptuje trgovske menice.
Ustanovljena leta 1882.		Ustanovljena leta 1882.
Denarni promet v letu 1910 K 100.000.000—		Upravno premoženje v letu 1910 K 20.500.000—

Sprejema zavarovanja človeškega živ-
ljenja po najraznovrstnejših kombina-
cijah pod tako ugodnimi pogoji, ko
nobena druga zavarovalnica.

Vas čisti dobiček se razdeljuje zava-
rovancem; dosedaj se ga je isplačalo
K 2.495.719—.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Reserve in fondi K 54.000.000. Izplačane odškodnine in kapitalije K 109.856.860.58.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države v vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vas pojasnila daje:

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Pisarne so v lastni bančni hiši.

Zavaruje poslopja in premoženje proti
požarnim škodam po najnižjih cenah.

Zavaruje proti tatvini, razbitju ogledal
in okenalnih plošč.

Škode cenjuje takoj in najkrajše.

Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje in čisti dobiček izdatno
podporo v narodne in obnovele
namene.

Učiteljska tiskarna, Franciškanska ulica št. 8.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo najnovjših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v ti-
skarsko in litografsko stroke spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov

Lastno založništvo.

Muzikalije.

Telefonska šte. 112.



Najmodernejše črke.

Litografija.

Polne hranilnice šte. 76.307.

Del. glavica:
K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

priporoča promese dunajskih komunalnih srečk za zrebanje dne 2. novembra t. l. Glavni dobiček K 300.000—. Cena K 18—.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %

Rez. fond nad
K 800.000.